

ΈΝΑ ΑΓΝΩΣΤΟ ΜΕΣΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ (ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ) (Οκτώβριος 2007)

Συγγραφέας: ΝΙΚΗΤΑΣ ΑΛΙΜΠΡΑΝΤΗΣ

Η παντοειδής ρύπανση του περιβάλλοντος στην Ελλάδα -της ατμόσφαιρας, του εδάφους, υπεδάφους και των υδάτων (λιμνών, ποταμών, θάλασσας)- είναι γνωστή σχεδόν σε όλους, πρώτα στους θύτες και κατόπιν στα θύματα. Τα τελευταία, μολονότι υφίστανται τις συνέπειες του εγκλήματος, δεν το γνωρίζουν πάντοτε από την αρχή αλλά όταν εκδηλωθούν οι βαρύτερες και άλλες φορές μοιραίες συνέπειες του επάνω τους. Από την άλλη μεριά, οι θύτες, από ανευθυνότητα και ασυνειδησία, και δούλοι συμφερόντων, από τα πιο στενά και μικρά μέχρι τα πιο μεγάλα, δεν είναι διατεθειμένοι να σταματήσουν τη ρύπανση. Σ' αυτήν την κατάσταση έμμεσος χρόνιος θύτης είναι το κράτος που -εκτός από «αναλαμπές» αντιδράσεων στον απόηχο κατακραυγών- διαπράττει διαρκές δια παραλείψεως ή δι' υπεκφυγών έγκλημα (έναντι των κατοίκων, αλλά και έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης). Υπάρχει επιπλέον και μία πράξη μείζονος σημασίας που τείνει να ολοκληρώσει το έγκλημα. Κι αυτή είναι η επιδιωκόμενη νέα αναθεώρηση του πολύπαθου άρθρου 24 του Συντάγματος, η οποία, αν ψηφισθεί και από τη νέα Βουλή, θα γίνει διάταξη όχι προστασίας αλλά προσβολής των υπολειπομένων δασικών εκτάσεων της χώρας.

Στο σκηνικό αυτό υπάρχουν βέβαια διάφορα μέσα αντιδράσεως, αλλ' εδώ θα επισημανθεί ένα ευρωπαϊκό μέσο προστασίας του περιβάλλοντος, το οποίο είναι η συλλογική προσφυγή-καταγγελία στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων που λειτουργεί στο Στρασβούργο. Η Επιτροπή αυτή ελέγχει την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη από τα 39 κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης που τον έχουν κυρώσει. Από το 1998 ελέγχει, έπειτα από προσφυγές-καταγγελίες, τις παραβιάσεις του Χάρτη, δηλαδή όλων των κοινωνικών δικαιωμάτων που περιλαμβάνει. Λειτουργεί ουσιαστικά ως δικαιοδοτικό όργανο, έχει δηλαδή για τα κοινωνικά δικαιώματα ρόλο ανάλογο μ' αυτόν που έχει για τα ατομικά δικαιώματα το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Μολονότι ο Χάρτης δεν προβλέπει σε ειδική διάταξη την προστασία του περιβάλλοντος, η Επιτροπή έχει ερμηνεύσει ευρύτατα το δικαίωμα προστασίας της υγείας (άρθρο 11) και ελέγχει όχι μόνο την ύπαρξη ανεπτυγμένου νομοθετικού πλαισίου, αλλά και παραβιάσεις, στην πράξη, των κανόνων που αφορούν τη ρύπανση της ατμόσφαιρας, εξετάζει την τήρηση

των οριακών τιμών στις πόλεις, την ασφάλεια των τροφίμων, την έκθεση στον αμίαντο και στην ιονίζουσα ακτινοβολία, τη ρύπανση των υδάτων, ακόμη και την ηχορύπανση.

Πρόσφατα η Επιτροπή διαπίστωσε-σε μία πολύ σημαντική απόφαση (της 6ης Φεβρουαρίου 2007) -ότι η Ελλάδα παραβιάζει τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη και ειδικά τα άρθρα που αφορούν το δικαίωμα προστασίας της υγείας- και γενικά των κατοίκων και ειδικά των εργαζομένων. Η απόφαση ελήφθη έπειτα από προσφυγή του Ιδρύματος Μαραγκοπούλου, η οποία αφορούσε τη ρύπανση του περιβάλλοντος που προκαλούν οι εγκαταστάσεις της ΔΕΗ στις περιοχές Κοζάνη-Πτολεμαΐδα και Μεγαλόπολη.

Η ύπαρξη νομικής προσφυγής-καταγγελίας, σχεδόν άγνωστη ακόμη στην Ελλάδα, δίνει τεράστιες δυνατότητες στις συνδικαλιστικές οργανώσεις και άλλες διεθνείς μη κυβερνητικές οργανώσεις, μεταξύ των οποίων και οικολογικές (οι ελληνικές μπορούν να προσφύγουν μέσω των διεθνών οργάνων). Η σημασία του νομικού αυτού μέσου έγκειται στο ότι οι αποφάσεις της Επιτροπής Κοινωνικών Δικαιωμάτων επιτρέπουν στις οργανώσεις να δίδουν δημοσιότητα στις διαπιστωθείσες παραβάσεις και να ασκούν πίεση στις κυβερνήσεις για τη διόρθωση των κακώς κειμένων. Λειτουργούν δηλαδή, δυνάμει κυρίως, ως κοινωνικές κυρώσεις. Τη σημασία αυτή έχουν «ανακαλύψει» στο εξωτερικό συνδικαλιστικές και άλλες οργανώσεις και την αξιοποιούν με πολυάριθμες προσφυγές. Ιδίως στη Γαλλία, πρόσφατες υποθέσεις έχουν προσλάβει μεγάλη δημοσιότητα μέσω του Τύπου. Εννοείται ότι οι συλλογικές αυτές προσφυγές μπορούν να αφορούν οποιεσδήποτε παραβιάσεις των κοινωνικών δικαιωμάτων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη, αλλ' η απόφαση για τη ΔΕΗ είναι η πρώτη που αφορά το περιβάλλον και μπορεί να αποτελέσει ευκαιρία και «έμπνευση» για προσφυγές που θα συμβάλουν στην προστασία όχι μόνο του περιβάλλοντος, αλλά και των κοινωνικών δικαιωμάτων γενικότερα.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «Ο Κόσμος του Επενδυτή» στις 6-7 Οκτωβρίου 2007, σ. 30.